

BARCSAY ÁBRAHÁM LEVELEZÉSE FELESEGÉVEL.

(Első közlemény.)

Barcsay Ábrahámnak a költőnek, mult századi szépirodalmunk fölcindítói egyik jelesbjének mindeddig sem életrajza nincs kellően megírva, sem munkái összegyűjtve és kiadva.

Életrajza megírását a költő szülőhelyi vidékén Döbrentei Gábor kísérelte meg és adta ki először az általa szerkesztett *Erdélyi Múzeum* című folyóirat I. kötetében. Ez volt főforrása Toldy Ferencznek is azon életíráshoz, melyet a Magyar Költészet Kézikönyvében (Pest, 1855. I. kt. 390—394. és Budapest 1876. II. kötet 82—86. l.) kiadott és a melyhez fel van már használva Ballagi Aladárnak is a M. Királyi Testőrség Történetében (Pest, 1872.) közlött több érdekes adata is. A mi ezen kívül a Pesti Napló 1855. évi 37. sz. tárczájában s egyéb lapokban és naptárban Barcsay Ábrahám életírata vagy ismertetése gyanánt jelent meg, nagyobbára csak felmelegítése Döbrentei és Toldy Ferencz dolgozatának. Pedig már irodalmunk megújításának nagymestere Kazinczy Ferencz, (mint ezt levelei nyomán Abafi Lajos a Fővárosi Lapok 1877. évi folyamában érdekesen megírta) buzgó figyelemmel fáradozott abban, hogy Barcsaynak költői művei összegyűjtessenek és életrajzával együtt világot lássanak, »mert — ugymond — magáért a nyelvért is érdemek, hogy attól, a ki magyarul ír, tanultassanak.«¹ És ilyen érdeműek levelei is, melyek nem csak általános irodalomtörténeti szempontból jelentős érdekűek, de a leghitelesebb anyagot szolgáltatják Psychéjéhez is azon írónak, ki — Kazinczy szerint — szép, szálás természetével, a legszébb kék szemmel és szöghajjal egy Antinouszhoz hasonlíthatott, és kinek tanultsága s míveltsége saját korában is kimagaslott. Barcsay — mint két barátja: Bessenyei és br. Orczy — hön szerette hazáját és nemzetét, melyre kevély volt még nyelvében is, és buzgott irodalmunk emelésén a nélkül, hogy ezért hírt és dicsőséget várt volna

Ha, mint a francia mondja — »az irály maga az ember«, — úgy a levél még inkább jellemezheti íróját. És bizonyára ezek között is a legbizalmasabb levelek tükrözik le legjobban írójuk lelkiületét. Ezért

¹ Kazinczynak Cserci Farkashoz 1807. máj. 17-iki levelében.

helyeznek korunk irodalomtörténeti írói oly nagy súlyt a kiváló egyéneknek — íróknak, — művészeknek levelezésére. E nézeten alapszik nálunk is jeleseink leveleinek közzététele.

Barcsay Á. igen szorgalmas levelező volt. Sőt költői művei is legnagyobbára ugynevezett *Epistolák* = verses levelekből állanak. Ilyeneket írt Ányoshoz,¹ Bessenyeihez, br. Orczyhoz stb. Lélektani szempontból bizonyára legfontosabbak azok, melyeket szeretett feleségével, gr. Bethlen Zsuzsannával váltott. Sajnos, hogy a sok százból csak egy kis csomó, számszerint negyvenhárom az, a mi a nagynevű költő egyik oldal-ági derék utódának Barcsay Kálmán Hunyad vármegye akkori alispánjának hazafias lelkű ajándékából 1888-ban került hozzám és itt általam közre. A többi lappang, vagy elveszett. De e kevés is irodalmi kincset képez, és ezek is sok oldalról járulandnak azon festményhez, mely hivatva lesz egykor összes részleteiben Barcsay Ábrahámnak életképét irodalmi történelmünk pantheonjában előállítani.

Barcsay és felesége sűrűn leveleztek egymással, mert a férj hosszú katonai szolgálata évek során távol tartá a szerető házaspárt egymástól, és így lelki és anyagi szükség volt a levelezésre, mely megállapodás szerint hetenként két-két levelet követelt egyik-egyik féltől. És hogy egymás leveleire pontosan válaszolhassanak, mind a ketten leveleiket egy ideig megszámozták, a mi reájok nézve tájékoztató is lehetett. Azonban megtörtént az is, hogy néha a kelet elmaradt, vagy legalább az év stb., a mi itt a kiadásnál a sorrendre nézve okozhatott tévedést, és a mit szükségesnek tartottam megjegyezni.

E levelek az eredetiekből szószerint és kiejtés híven közöltetnek. Különbben is, kivált Barcsay levelei akép írvák, hogy azoknak még a mai orthographiához való alkalmazásában is alig volt mit változtatni. Nyelvök tiszta magyar, sokkal tisztább, a mai — 20—25 év óta szörnyű hanyatlásnak indult irodalmi iránynál. Van ugyan néhol bennök erdélyies kiejtés, de ez nem szerkezeti bűn; és mondhatni: általában rövid, tömött, világos és szabatos szerkezetűek, daczára a gondolatok és érzelmek gyors és közvetlen leírásának.

De szóljanak a levelek magok:

¹ Bacسانی J. hagyatékában az Akademia kéziratrában Barcsaynak Ányos Pálhoz írt 14 darab levele, melynek kiadását buzgón ajánlom e folyóirat t. szerkesztőjének.

I

Nro. 16.

Édes szívem kedves Bátyám uram!²

Midőn szüntelen azt gondoltam, ma vagy holnap megláthatom, ihon akkor veszem levelit, melyből csak azt olvashatom, hogy talám karácsonyig mind várhatom. Ha *önnön tetszésem szerint* választhatnék, bizonyosan nem sokára Sojmoson lenne az én kedves Bátyám uram; de ha a két tetszés meg nem egyezhetik, inkább az enyim szenvedjen, csak hogy viseljen gondot életére, egészségére, mert ha gondviseletlenség mián valamelyikben kár történnék, nagy számadással tartoznék. — Ugyan azt hogy írhatja: *valjon nem pirogatsz-e meg*; úgy hát én is sok dolgokban gondolhatnám azt. Ó kincsem bátyám uram, ne gondolkozzék úgy, hanem cselekedjék tetszése szerint mindent, mert tudom, hogy az sem alacsonyság, sem erő felett nem lesz. Hát azon asszony vagy leánynak formásságát mért írja le nekem, vagyon-e oly szép, mint a Mácson volt frajam, (*így*) ha szükséges lesz, tartsa meg magánál, mikor haza jönne, akkor el hozza, nekem szükségem volna a jóra, rosszat eleget találok, aminthogy már fogadtam volt is, de nem nekem való volt, azért megválom tőle, most inkább esmérem a megholt németné jóságát. Nagy bajam van, belső cselédim mind ujak az anglusan kívül, a külsők pedig mind a régiek, meg is maradok velek; hanem Pilcz elhagyott, nem sokat busulok (*így*) érte. Csukát is örömet bocsátanám, de nem akar; a korhel szakácsot is elbocsátottam, a régi szászt visszahoztam, vagy is inkább magától jött; nem sokat tud, de még is sokkal jobb, mint a másik volt; itt kincsem Bátyám Uram bizvást modják a cselédek s külső emberek Domna nozta, mit tudjak nekik mondani, elfordulok tőlök, süketnek teszem magam; sohajtva most veszem észre, mért írta volt egy leveliben, *téless mással fedelelet leveleidre*; — akkor mindjárt meg is cselekedtem, de igen sokba kerül nekem, hanem inkább ritkítom ezentúl, de megint attól félek, hogy úgy osztán kedves Bátyám Uram is ritkítja, pedig most is elég ritka, 13 héttől fogva 16 levél, az ígérét szerint 26-nak kének (*így*) lenni, én is annyit írtam, pedig mennyi idő tölt el, míg nem tudtam, hová írjak, még is utól értem. Szégyen, Goroné nem jó velem, ha szaladás lesz, mert nem sokára az urához akar menni, és az egész nyarat véle tölteni; én is nem akarok szaladni, ha nincs is kardom s pistoljam (*így*) ugyan csak abba a vitéz katoná se bízik egy cseppet is, de mért írom én ezt, mikor jobban tudja nálamnál: kiben kell bízni, én is bízom és kérem Istenemet, hogy tartsa meg és hozza szerencsésen haza, mentől hamarább az én kedves Bátyám Uramot, a ki

hív barátja szolgálója

Sojmos 25-dik máj

G. Bethlen Susánna s. k.

Már esmít feketével pecsétlek, mert nem jó haza.

(Negyedíven 8-r. alakban. Borítéka volt, mely elveszett.)

² E levél keltének éve nincs kitéve, de alig tévedünk, ha tartalmánál fogva az 1789. évben keltek közé sorozzuk. A következő évek közé be sem illik.

II.

Weiskirchen v. Fejéregyházi (1789)
táborból 29-dik May.

Édes Kincsem galambom, kedves Feleségem!

Áldozó csőtörtök napján írt kedves reendeidet ide érkezésemmel vettem és tiszta szívemből csókoltam. Az öreg Generalis Orczi is azt írja, hogy egy nap s egy órában vette levelünket, jelenti azt is, hogy egy kis levelkét írt néked; a jó ur és barát 22-kén Bécs mellett levő feredőbe indult; kívánok neki gyógyulást és boldogulást, míg még itt közöttünk folytathatja gyarló pályafutását. Rövid az ember élete, de talám szerencséje még annál is rövidebb. Szükség mind a kettővel úgy bánni, hogy soha semmit önnön magunknak szemünkre ne vethessünk, úgy élvén, világ nyelvét megvethetjük.

Azt szeretnéd tudni édes Angyalom, hogy mit akarok? Egyebet nem, hanem ezen a nyáron folyó háborúnak végét annyira megvárni, hogy az alatt tesznek-e által erdélyi seregekbe, vagy nem? azután akár-miképen hozzád menvén, veled egyesült akarattal s szeretettel még ezen esztenlőben végképpen elválhatatlanná lészek. — Csak az Isten addig is légyen gondviselőd, azután arany napokat élünk. Hidd el, hogy szélid, állhatatos és hív társad lészek egész holtomig. Tégedet, egyedül Tégedet ohajtlak szünetlenül. Ne aggódjál, mindennek jó végét adja az Isten.

A mi öreg Feldmarchalunk g. Hadik egyik lábával bajoskodik. Egyébaránt mindent jól folytat. — A szárazság igen is káros lésczen hazánknak. Itt hasonló idők járnak; a melegek már tűrhetetlenek. Jól mondod, hogy nem jó kovács nélkül sok lovat tartani. Ha Isten bé viszen, azt is szerzek; meg szolgálja ő mindenkor maga fizetését.

Ugyan miért voltál szomorú, mikor utolsó leveledet irtad? ne keseregj édes szívem, szomorúságod egészen engem is el hat. Isten veled, légy boldog. Meddig mulatunk itt: még senki sem tudhatja. Az ellenség negyven mértföldnyire gyagon.

Urunkat haldokló félbe lenni írják. Vagy gyógyulásától vagy halálától fügnek mindenek. Nem tudja az ember: miért imádkozzék. A mint íram utóbbszor, a Török császár valósággal megholt. A fijáról még bizonytalan, ha inkább Marsnak, vagy Venusnak szeret-e áldozni. Ha tőlem kérne tanácsot, tudom mit javasolnék néki. Isten veled kincsem Susim, szeressed kérlek örökös hív szolgádot s barátodat

Baresait s. k.

P. S. Innét ugyan gyakran írok, ha Isten éitet, csak a posta győzze vinni. Obesterem a jövő holnap közepéig nehezen érkezik meg; bajom elég van miatta, az olasz csak olasz, míg egy kis vér mozog érében; jó hogy előre esmértem. Pénzem is volt nála, most betegségről menteteti magát. Az ezer tiz forintokat, kérlek, tétesd be Szebenbe *Tűrinek*. Neki írtam az utolsó postával, nem azért, hogy az ember nem várakozhatnék,

hanem azért, hogy szavamnak szeretek megállani. Irtam *Türinek*, hogy ezen holnap utolsó napján tegye le a Bellica-Cassába. A mostani borongó időkben minden ember nyughatatlanabb a maga dolgával, mint békeességben. Aradon álló lovaimot most ide várom, majd ki mustrálok belőlek; tíz vagy tizenegy lónál többet nem tartok. Itt is minden szörnyű drága. Kracsun jó ember s jó gazda is. Te csudát téssz az oláhokkal. Csókolak sok ezerszer. Gondold meg, hogy most 24 óra alatt postán öledbe repülhetnek. E nagy kín; de talám minél hamarébb végít érzük. Én ugyan semmit el nem mulatok benne. Csak bízd reám a dolgot és szeress úgy, amint én szeretlek. s. k.

(Fél íven 4-r. alakban, szélein egér rágta, de jól olvasható. — Boritéka hiányzik.)

III.

Dobra 22. Juny 1789.

Édes kincsem kedves Feleségem!

Ugyan örvendek, hogy velem és nem veled történt az, ami az öreg postillyonnal történt a mai uton. Egyszer jól feldöntött, másodszor a kereket eltörte. Megbeszélem szüretkor, ha Isten éltet, hogy érkeztem ide. Arra kérek, hogy neki egyéb baja ne légyen, hanem mihelyt jönak ítéléd s lehet: — bocsásd el, mert nem ember, hanem csupa pálinka korsó. Véle egyfelé se indulj, ha szeretsz és nem akarsz szomorítani.

Innét most négy óra tájba indulok. Szerencsémre a postán két alkalmas kereket találtam. Isten tudja, meddig juthatok, mert a Bánátus felé nagyon esik, — jól teszik a fellegek, ha sírnak —, nekem ugyan derült kedvem addig nem léssen, míg nem ölelhetlek. Igaz hív társad, szolgálád, barátod

Barcsay s. k.

A Madame Madame Susanne de Barcsay, née Comtesse de Bethlen.
a M. Solymos.

(Fél ív 4.-rétben, pecsétjén korona alatt B.)

IV.

Nro 15.

Fejér Templom 28. July 1789.

Édes kincsem, kedves Feleségem!

Minek előtte egyebekről tudositánalak, hogy el ne felejtsem, sietek arról megelőzni, hogy a gabona eladásával nem tanácsos hirtelenkedni; első az, hogy mivel most kiki eladja: olcsó léssz; másodszor az is bizonyos, hogy a mi vármegyénk az idején tavajhoz (*így*) képest a legnagyobb bátorságba(n) lehet az ellenség becsapására nézve; sőt másutt sem hiszem, hogy béúthessenek; példa a Temesi passusnál történt dolog. Talám nem árt, ha azt is megírom néked, hogy az ollyatén lármás híreket sokszor magunk szoktuk elhinteni azért, hogy a Magazinumokat annál olcsóbban gyűjthessük jövendőre. E köztünk marad. -- Másképen is jobb vermekbe tétetni, mint eladni igen olcsón, mert télire bizonyosan

ára lesz a gabonának. Én a vásárt Aradon megtétetem, csak Lovászt várom vissza. Ha egyéb hasznunk sem lenne benne, legalább a föld népin segíthetünk. Csak pincze lenne, borért is adhatnánk; — már ezt nem értem: voltaképen ha jutalmas lenne-e? én nem csufolódom, mert nincsen az a bölcs, a kinek tanácsra szüksége nem lenne, annál inkább nékem. A lovakot, ha ember volna ahoz való, jobb most felküldeni és télire szem alatt tartani: akkor több tanításra s dajkálkodásra van szükségek. A két feketét s a szeget, ha eladhatod, csak add el; míg más rendbe nem szedjük a dolgot, így nem sok nyereség lehet benne, mert sok a történet, mely által hibások lehetnek, a zab is drága; az anglus kanczát is akkor fellehet küldeni, ha akarod, s Hidegvizről Szebenbe Eszterházinak által adni. Ezt a mettszetlen gyermek lovakkal egy istállóba(n) nem kell tartani. Isten veled édes angyalom (Z)Susim! légy jókedvű és állhatatos, mint eddig; — a jutalom könyvébe minden fel van jegyezve, és semmi sem lesz en elfelejtve. — Ugyan bánnám, ha tavaj nem mentem volna Zágorba, mert Ked talám pünkösdig Exczellenciás asszony lett volna. Bezzeg! fenn volna valaki. Éljen boldogul édes az enyim! — Bácsi sem lesz soha másé, fogadom a legszentebb fogadással, amint öledben esküdtem, most is esküszöm az Istenre, örökös igaz hiv szolgád társad és barátod
Barcsay s. k.

Geccséről, Gorónéről semmit sem írsz, hogy vagynak? Szebenbe irtál-e? Kendefivel mit végeztél? Szekeret élelemmel ide küldeni nehéz, mert még is messze van. Huzzuk a mint lehet. — Innét mi nehezen mozdulunk, akárki mit mondjon. Csókollak sok 1000-szer.

(Fél íven 4.-r. boritékban volt, mely hiányzik.)

V.

Sojmos 24. Aug. (1789)

Édes kincsem kedves Bátyám Uram!

Nro 26. levelit tegnap vettem. Az én 13. 15. leveleim lehet hogy ügyetlenségemből hibáznak, már nem is teszek numerust, nehogy úgy járjak megint. Dolgom elég van, csak nem vagyok embere, szinte bele únok mindenbe. Zágorba nem menék azért, hogy azt írta kedves Bácsim: ne menjek, s okát nem mondja: miért? — dolgom is lett volna ott, az idő is könnyebben tölt volna; már nem is menyek septembernek a végeig. Ez előtt való levelemben írtam vala, hogy ne terhelje magát a pálinka és hordók iránt; elég gondja van ezeken kívül is; bánom eddig is, mért írtam, nem sátorban való az ijenekkel való bajoskodás; de ha már megalkudta volna Szalay a buzát, egy hajó terhét hamarabb elhozhatnék. Szeretném vetni; az árát megküldeném akkor. A szürke macskát nincs miért bánni, csak úgy mondtam a Mihájnak elhozását, hogy tudtam: ott szükségtelen. Lízi kisasszony frisen van, meggyógyultak szemei; érette sok számvetésem van Édes az Úrral, de magam megbántása nélkül is nem szólhatok érette; azért csak akkorra hagyom, mikor Isten haza hozza,

hozza ő Felsége mentől hamarébb szerencsésen, azt kívánja hív barátja,
szolgálója

G. Bethlen Susánna s. k.

A Monsieur Monsieur de Barcsay Major du Regiment du grand
Duc de Toscane Dragons,
Tömesvár

W. Kirchen.

Pecset a bethleni gr. Bethlen kigyós címerrel, félív 4-rétben, a címzet
is azon.

VI.

Nro 31.

Ágoston napján 1789. (tehát august. 28.)

Édes kincsem, Angyalom, kedves Feleségem!

Ezen folyó holnapnak 22-dik napján írt leveledet szokott szíves-
séggel és szeretettel vettem. Egyedül tudósításodban találok enyhülést
hosszas unalmamban, s ha volna is egyéb gyönyörűség a földön, nálad
nélkül s rajtad kívül keresni nem tudnám.

A nyakravalókat szeretném, ha rendre viselnéd, úgy én is örömes-
tebb hordoznám azután nyakamon. Sopron vármegyében lévő portékáim
között még egynehány pár van, a kit soha se viseltem.

A pálinka és hordok iránt már a lépést megtettem, amint utolsó
levelemből láthattad; Szalaynak íj és a mint jobbnak ítéled, úgy tétesd
a vásárt 30, 40, vagy 50 vedres edényekre. — Nehezen hiszem, hogy
Erdélybe(n) olyan ócsón megvehessük, mint Aradon. Még nem késő
a dolog. Pálinkát, ha kell, 200 vedret is kapunk Lovásztól, mert ő 1000
akóra tett alkut Lippa táján. Jó volna mindazonáltal, ha mi is főzethet-
nénk, de ahoz hordók kellene, más esztendőre hagyjuk hát, ha úgy
tetszik. Az idő-töltésről vagy mulatságról ne aggódjál, én csak ott únom
meg magamot, a hol te nem vagy.

Ha szép karulyt, vagy kis ölyvet kaphatnál, azért volna jó, hogy
néked is lehetne vele multságod. Váradí Pál leghamarébb szerezhet; íj
neki számmal, a Batízi madarász Iráskuly pedig megtaníthatná.

Agarat nem tartok, míg Barcsát nem bírom. Kopóm pedig van
nekem annyi, a mennyire szükség lesz, csak Isten segítsen (*így*)
haza menni.

Meddig mulatunk még ezen az unalom földjén? nem tudhatom;
igaz az, hogy a törököknek most igen rossz van dolgok, és ha valami
különös történet által nem boldogúlnak, rövid időn békességre fogják
szorítani őket. — A deres kanczának itt jó ára volna, de ha útra indul,
félek, hogy megint meg dagad a lába, azért legjobban lehetne ott hely-
ben eladni.

Egyébre talám szükségem már nem leszen, míg haza mehetek;
pénzt ha lehet, bé vigyünk Erdélybe, és ne hozzunk ki, mert ott ugy
is nehezen lehet keresni.

Utolsó levelemben(n) tett jelentésemnek is csak az az értelme, hogy
a gabona, pálinka és hordók kifizetésére nézve kell pénzről gondolkozni.

Ha az ezertíz forint el nem tévelyedett, amint nem reménlem, jóllehet még tudósításom nem jött, azt is haszonhozásra fogom fordítani. Azt a szót pedig *haragszom* az árpa szalmáért, reménlem nem magadra vetted, mikor leveletem olvastad, mert azzal nagyon megszorítanád hív társadot, Isten veled édes galambom egyetlen örömem és gyönyörűségem, csókollak sok ezerszer, igaz hív szeretőd, szolgál és férjed

Barcsay s. k.

P. S. Kracsun bús oldalsontjának itt küld egy kis irást, — hogy ő a leánynyal egy sátorba(n) hál, arról én nem tehetek; szűk a hely, inkább ő, mint sem én. Éljen boldogul, ki egyedül éretted lélekzik e világban.

(Negyed íven, 8.-rét alakban. Borítéka hiányzik.)

VII.

Nro 33.

Egyed napján¹ 1789.

Édes kincsem Angyalom kedves Feleségem!

Szám nélkül irt második leveledet ezerszer csókoltam, egyedül a szomorított benne, hogy azt írod, hogy a dolgot már szinte belé unod; hát én az itt való léteit hogy ne unnám? Már látom, hogy ezt a holnapot még csak oda kell áldoznom a harcok istenének. Holnap indulunk Zemlén felé, és ha a rendelések megmaradnak 12-ik táján a Száván által megyünk nem Nandor Fejér-vár vívására, hanem inkább arra a végre, hogy a nagyvezér táborát a Duna mellől el^{esaljuk} ^{huzzuk} és ha lehet, rajta üssünk. Ez előtt három napokkal Mehádia táján rúttól megverték őket a mieink, és Orsovánál egy részit a Dunába ugratták, egy részit most vadászzák az erdőkön. Bizony a csalmásoknak nem jól vagyion dolgok. Már Erdélyt épen nem félttem. Szalaynak ma irok, gabonáért bátran elküldhetsz, mert a míg a hajó megérkezik, a gabona készen lesz. Ezentúl magad könnyebben folytathatod a Correspondenciát véle, mert közelebb lesz. Ha pénzt küldesz neki, quietantiát adass a Summaról, hogy azután az utolsó computust Lovászszal a szerint végezhessem. A zab dolgát fontold meg jól, mert félek, hogy nálunk drágább lesz, azt is kellene vétetni Aradon. Pálinka iránt, a mint írtam, Lovász akár 200 vedret is fog engedni számunkra. Semmitül nem félek úgy, mint a széna szűkitül, még a Császár számára is majd vésznek erővel, hanem széppel, igaz hogyha a sisakomat le nem teszem, addig tőlem ugyan egy szálót (*így*) sem kapnak, két bőrt egyről nem lehet húzni. A Borbátvizi jószágának talám lehetne még most egy kis hasznát venni, mert a felől semmi bajak (*így*) sem leszen az ellenséggel. Isten veled édes szívem galambom jó Feleségem, legyen jó kedved, írj minél gyakrabban lehet, ne únd meg magadat, jusson eszedben, hogy csak éretted kívánok élni,

¹ Szeptember első napja.

² A »*huzzuk*« szó kitérülve, fölébe írva »*esaljuk*«.

benne van minden boldogságom és hogy hozzád való szeretetemnek s hívségemnek határa nem létszen igaz barátod és szolgád

Barcsay s. k.

P. S. Leveleidet ezentúl így utasítsd p. Temesvár a Zemlin à la grande armée d'Ongrie.

Csókolom kezeidet sok czerszer. Most kilencz napig leszek a nélkül, hogy leveleidet vehessem. Mely iszonyú sors ez; én mindenütt írok, a hol posta leszen. Élj boldogul és ne felejtse el hív társadot, ki tiszta szívéből tisztel és szeret. Gróf Kendefiné, ha a Hóra-világba nem segített volna is, meg érdemli, hogy előmenetelibe munkás légy mindenbe a mi kitelik, mert testvéred, és ha nem volna is, a felebaráti szeretet azt parancsolja.

(Negyedívnyi papiros, 8.-rétben, külön borítéka hiányzik.)

VIII.

Nro 8.

13-dik April 1790. (Bécsben)

Édes kincsem Angyalom kedves Feleségem!

Abban a reménységben élvén, hogy leveleim már többé el nem hibázhatnak. ime ezen rendemet is küldöm, kívánom találhassanak friss egészségben. Én feltett szándékom szerint rövid napok alatt el indulok, az Obesterem még sem érkezett meg, félek, hogy beteg ne légyen; de már akár az, akár nem az, én a feredőmtől többé el nem állok.

Itt ma kezdé egy kevéssé esni, a szárazság eddig szörnyű volt; ha alsó Magyarországon is hasonló idő volt, nagy szükségétől lehet félni. Bár csak Solymoson is esnék, de csak a felhőkből, a szemek legyenek tiszták és ragyogók, a szív hív, mint az enyim. Én ma megint a druszádnál ebédelttem, úgy tetszik, hogy véle, mivel névvel szimborál veled, ámbár igen beteges legyen, még is legkedvesebb szempillantásokat tölthetek. Ugyan van itt most keresése az orientalis vagyis napkeleti gyöngyöknek, a magyar dámák sok pénzt vesztegetnek reá, én azt gondoltam édes Susim, hogy nekünk jobb gabonát vásárolni, kivált ha drágaság talál lenni. Valjon az asztag megmaradhat-e lábán? félek, hogy nem, kevés eső volt. Isten veled édes szívem egyetlen egy örömöm és gyönyörűségem, alig várom, hogy öledbe pihenhessek. Zavaros és igen veszélyes rút világ ez — unom a bolondok lármáját.

Élj boldogul és szeressed holtig igaz hív társodat szolgádöt és barátodat, ki egész lélekből ölel és csókol sok czerszer

Barcsay s. k.

Kívül: De Vienne. A Madame Madame Susanne de Barcsay née Comtesse de Bethlen. p. Bude Temesvár a Déva en Transylvanie.

(Fél íven 4.-rét alakban, a czímmel együtt, vörös sp. pecsét A. B. monogrammal és fölötté koronával.)

IX.

Nro 3.

Pest 19-dik 8-bris 790.

Édes kincsem angyalom kedves Feleségem!

Tudositásodat nem vévén, nem kevésbé szomorkodom, mivel attól tartok, hogy talán valami bajod érkezett. Én egyébaránt jól volnék, hanem unalmom kimondhatatlan. Már is ezerszer megbántam, hogy még Erdélyben nem váraoztam legalább vagy két hetet; de a ki a közönséges jóért cselekszik valamit, szükség olykor elfelejtse magát. Én ezt nem tehetem, ennek okát magadba találod, mert Tiéd s nem magamé vagyok; azért szüntelen való tusakodásban maradok, míg megint nem ölelhetlek. Itt lévő jó Uraim és barátim különös szívességgel viseltetnek hozzám naponként, de azért még is inkább szeretném *(igy)* Solymoson kemencze nélkül melegedni.

A mi regimentünknek is, mig más rendelés lenne, egy rövid ideig sorsa ki jött. A szénának szűk volta miatt három vármegyékbe szállítják, ugymint Tolnába, Baranya és Simegh vármegyékbe, a hol ez előtt két esztendővel teletek. Ezen holnapnak 12-dik napján elis indultak Horvátországból, mely szerint az én lovaim éppen jó helyett állottak meg Gyulán. Ma küldöm Langernek a Marcheroutat, azt tartom, legfeljebb hét stadiójok leszen Tolnáig. Gróf Eszterházi holnap indul innét Erdélybe Solymos felé. Ha az én utazásomnak módját követi, ezen levellenél hamarabb érkezik bé, azért ide iránta most többet nem írok. Tegnap az öreg és jó gróf Gyulai Sámuelnél ittunk egészségedért, különösen tisztel. Magam innét Sopronba bagagiám és Obesterem látogatására megyek Isten segedelmével; meg indulásom napját még innét megírom. Sopronból, ugy lehet, hogy Bécsbe elrándulok, de e még nem bizonyos. Onnét vissza a regiment felé, ha addig Sopron vármegyébe menni nem parancsolják, mivel a békességes dislocatio szerint oda fogunk szállítatni. Ebből — úgy látszik, hogy a békesség még nem bizonyos. Ugy gondolom, hogy a kolosvári Diéta nem sokára öszvehívattatik, nem kétlem, subsidiumot kérnek mindjárt. A mi részünkről jó volna Tűrinek a Diétára plenipotentiát adni, beszélj ez iránt Goróval. Kedves atyámfiat, b. Jósikaékot köszöntöm szívesen. Isten veled édes szívem Susim, csókollak sok ezerszer és holtamig maradok igaz, hív társad, szolgád és barátod

Barcsay s. k.

Kívül: Pest. A Madame Madame Susanne de Barcsay née Comtesse de Bethlen. p. Temesvár a Déva en Transylvanie.

(Fél íven 4.-rét alakban. Vörös sp. viaszokban betűs peccsét, mint az előbbi.)